nuo perkasos, 2 m² dydžio šurfe, aptikta neolitinės Nemuno kultūros viduriniam etapui būdingo puodo dalis. Šio puodo molio masė liesinta grūstu granitu, pakraštėlis gobtuvo pavidalo iš išorės ir vidaus, suformuotas gilių duobučių eilėmis. Pakraštėlio briauna iš išorės bei vidaus ir puodo paviršius žemiau duobučių eilutės papuošti horizontaliomis pusmėnulio pavidalo štampo tankių įspaudėlių eilutėmis. Šis puodas, pagal M Černiavskio tipologinę sistemą, priskirtinas neolitinės Nemuno kultūros vidurinio neolito Lysaja Gora etapui. Tačiau galbūt būtų galima jį sieti su perkasoje surinktais trikampiais širdiniais plokščiai retušuotais strėlių antgaliais bei jų ruošiniais ir tuomet šį puodą datuoti vėlyvuoju neolitu (?). Galbūt šie strėlių antgaliai datuotini žalvario amžiumi, tačiau perkasoje nebuvo rasta jokios keramikos pėdsakų. Šiuos klausimus bus galima išspręsti tik pratęsus gyvenvietės tyrinėjimus.

Tomas OSTRAUSKAS

Investigations in Kabeliai settlement 23 in 1999

In Kabeliai settlement 23 (Varėna district) the, area of 44,5 m² was explored in 1999 including 10 test pits of 0,25 m² each and two trenches - 12 m² and 40 m². An intensive habitation layer was discovered. It was up to 55-75 cm in thickness. Most flint artefacts, collected in the settlement, are ascribed to Early Mesolithic Kudlajevka culture. A small part of flint artefacts can be ascribed to Late Mesolithic Janislavici culture. Besides, a potsherd characteristic of the middle stage of Neolithic Nemunas culture was found in the test pit, whereas the trench contained triangular heart-shaped retouched spearheads and their roughouts.

Tomas OSTRAUSKAS

TYRINĖJIMAI MARGIONIŲ TITNAGO KASYKLŲ IR DIRBTUVIŲ KOMPLEKSE 1999 M.

Margionių akmens amžiaus titnago kasyklų, dirbtuvių ir gyvenviečių kompleksas (Varėnos r., Marcinkonių sen.) yra Margionių kaimo ŠR dalyje, Skroblaus kairiojo kranto aukštojoje terasoje ir jos šlaite. Šis paminklas buvo surastas 1996 m. (plačiau žr. *ATL 1996 ir 1997 metais*, V., 1998, p. 465–468).

1999 m. Margionių titnago kasyklų ir dirbtuvių komplekse ištirta 1×10 m dydžio 10 m² ploto perkasa – šlaito pjūvis. Buvo planuota ištirti daugiau, tačiau tiriant paaiškėjo, kad šioje vietoje kultūrinis sluoksnis yra labai storas, komplikuotas ir su itin gausiais radiniais. Taigi aptiktas per 2 m storio kultūrinis sluoksnis, kuriame atskiros duobės siekė 2,7 m gylį. Šis kultūrinis sluoksnis susidarė senovėje įvairiais laikotarpiais kasant titnagą ir čia pat, vietoje, jį apdirbant. Didžioji dalis radinių – tai sunaudoti ar išmesti netikę skaldytiniai ir įvairūs technologiniai nuskėlimai. Aptiktas titnaginis kalnakasybos įrankis ir kaulinio įrankio fragmentas, 2 kirvelių tipo dirbiniai, galintys būti ir kitokių dirbinių ruošiniais. Šiuo metu galima teigti, kad šio unikalaus senovės paminklo raida buvo daug sudėtingesnė, nei atrodė pagal preliminarius žvalgymų duomenis. Beveik visa surinkta titnago medžiaga pagal pirminio apdirbimo techniką – vienagaliai skaldytiniai, nuo kurių tiesiogiai mušant buvo nuskeliamos nuoskalos, o tai būdinga vėlyvojo paleolito Liungbiu–Bromės tipo gyventojų grupėms. Tačiau dėl šio paminklo specifikos (kasyklos ir dirbtuvės) čia surinktų titnago radinių apdirbimo technikos negalime vertinti neatsižvelgdami į paminko specifiką. Taigi šiuo metu, remdamiesi žvalgymų metu aptiktais būdingais radiniais, paminklo gyvavimą tegalime apibrėžti paleolitu, ankstyvuoju ir vėlyvuoju mezolitu. Tačiau negalime visiškai atmesti vėlesnės chronologijos.

Tomas OSTRAUSKAS

Investigations in Margioniai complex of flint-field and workshops in 1999

In Margioniai (Varėna district) complex of flint-fields and workshops a trench of 10 m² sized 1 x 10 m was explored in 1999. It revealed a complicated habitation layer containing particularly many finds. The thickness of the habitation layer was more than 2 m; some pits reached down up to the depth of 2,7 cm. Judging from the date collected in previous surveys this archeological site dates to Paleolithic and Early and Late Mesolithic. However, a later chronology cannot be rejected.

Tomas OSTRAUSKAS

TYRINĖJIMAI VARĖNĖS 2-OJOJE GYVENVIETĖJE 1999 M.

Varėnės 2-oji senovės gyvenvietė pradėta tyrinėti 1996 m. (plačiau žr. *ATL 1996 ir 1997 metais*, V., 1998, p. 37–40). 1999 m. pratęsus Varėnės 2-osios gyvenvietės tyrinėjimus, buvo planuojama ištirti gyvenvietės pakraščius ir pabaigti tyrinėjimus. Tačiau tiek dėl gyvenvietės ploto, tiek ir dėl tankiai augančių medžių ši užduotis nebuvo įvykdyta. 1999 m. ištirtas 150,75 m^2 dydžio plotas. Buvo tyrinėjama 2 m pločio perkasomis (viena iš jų – 3 m pločio), suskirstytomis 1 m^2 dydžio kvadratais. Titnago dirbiniai, skaldytiniai, skeltės, keramikos fragmentai ir akmens dirbiniai buvo fiksuojami 2 koordinačių sistemoje, pasižymint sluoksnio dalį, kurioje jie rasti, nuoskalos kiekvienam kvadrato sluoksniui buvo renkamos atskirai. Be to, ištirtos 2 nedidelės kultūrinio sluoksnio salelės, 1997 m. paliktos ties augančių medžių kamienais.

ŠR ištirtojo gyvenvietės ploto dalyje buvo labai daug akmens rieduliukų. Jie atsirado šioje vietoje, matyt, dėl natūralių priežasčių ir galėjo būti panaudoti senovės gyventojų ūkinėje veikloje. Tačiau iki šiol neabejotinų žmogaus suformuotų konstrukcijų žymių atsekti nepavyko. Gyvenvietės R dalyje koncentravosi vėlyvuoju paleolitu datuotini radiniai. Jiems būdinga tiek dvigalių skaldytinių skeltėms, tiek ir vienagalių skaldytinių nuoskaloms skelti technikos. Todėl, manau, negalima atmesti minties, kad radiniai priklauso dviem nevienalaikėms vėlyvojo paleolito stovyklavietėms. Gyvenvietės centrinėje dalyje rasti gana negausūs radiniai daugiausia sietini su Janislavicų ir Virvelinės keramikos kultūromis.

P tirtojo ploto dalyje toliau atsidengė Brūkšniuotosios keramikos kultūros stulpinės konstrukcijos pastato (dalis jo buvo ištirta 1997 m.) stulpavietės, apdėtos akmens rieduliais. Šioje vietoje buvo Rusijos imperijos kazokų stovyklos įvažiavimas, todėl dalyje ploto kultūrinis sluoksnis sunaikintas. Vienoje iš kazokų iškastų duobių greta įvažiavimo buvo rastas beveik visas Brūkšniuotosios keramikos kultūros puodas, perlaidotas kazokų. Trūko tik šio puodo pakraštėlio.